

Sygn. akt I C 62/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 maja 2014 roku

Sąd Okręgowy w Gdańsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący :SSO Mariusz Bartnik

Protokolant : st. sekr. sąd. Aneta Graban

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2014 roku w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa (...) S. A. w T.

przeciwko P. K.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

1)uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda Przedsiębiorstwa (...) S. A. w T. - umowę z dnia 07 maja 2012 roku, zawartą pomiędzy pozwaną P. K. a dłużniczką powódki - S. K. w formie aktu notarialnego, rep. (...)nr(...) notariusza J. W. w S., celem zaspokojenia wierzytelności wynikającej z tytułu wykonawczego, który stanowi nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 13 kwietnia 2011 roku, wydany przez Sąd Okręgowy w Toruniu w sprawie I Nc 25/11, zaopatrzonej w klauzule wykonalności postanowieniem tegoż Sadu z dnia 20 czerwca 2011 roku,

2)zasądza od pozwanej P. K. na rzecz powoda Przedsiębiorstwa (...) S. A. w T. kwotę 4.025 zł (cztery tysiące dwadzieścia pięć złotych 00/100) tytułem opłaty sądowej oraz kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych 00/100) tytułem kosztów zastępstwa procesowego,

3)nakazuje ściągnąć od pozwanej P. K. na rzecz Skarbu Państwa - Sąd Okręgowy w Gdańsku kwotę 163,25 zł (sto sześćdziesiąt trzy złote 25/100) tytułem kosztów sądowych w zakresie wydatków.

UZASADNIENIE

W dniu 10 stycznia 2013 r. powód - Przedsiębiorstwo (...) S.A. z siedzibą w T. wniósł pozew przeciwko pozwanej P. K., domagając się uznania za bezskuteczną w stosunku do powoda umowy z dnia 7 maja 2012 r. zawartej pomiędzy pozwaną a dłużniczką powoda - S. K. przed notariuszem J. W., rep. (...) nr (...). Ponadto powód wniósł o zabezpieczenie roszczenia oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Gdyni, J. T., prowadzi z wniosku powoda postępowanie egzekucyjne przeciwko S. K. i M. K., które obejmuje kwotę należności głównej w wysokości 80.488,16 zł oraz koszty postępowania sądowych i odsetki od należności głównej. Dotychczasowa egzekucja nie doprowadziła do pełnego zaspokojenia wierzytelności powoda. Jedynym składnikiem majątku, z którego może być przeprowadzona skuteczna egzekucja przeciwko dłużnikom powoda jest nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta(...). W dniu 18 września 2012 r. powód został poinformowany przez komornika, że do w/w egzekucji z nieruchomości dłużniczki przyłączył się dłużnik powoda - M. K., który skierował wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko S. K. o kwotę 547.200 zł na podstawie tytułu wykonawczego - aktu notarialnego z dnia 7 maja 2012 r.,

sporządzonego przed notariuszem J. W. w S., rep. (...) nr (...), któremu sąd postanowieniem z dnia 12 lipca 2012 r. nadał klauzulę wykonalności. W akcie tym S. K. uznała rzekomy dług z tytułu zaległych za okres 16 lat wstecz alimentów na rzecz małoletniej córki M. K. i S. K. - P. K.. Jednocześnie zobowiązała się do zapłaty zaległych alimentów do rąk M. K. jako sprawującego opiekę i zarząd majątkiem córki, w terminie do dnia 11 maja 2012 r., a więc w terminie 4 dni od dnia podpisania umowy. Jednocześnie poddała się egzekucji w trybie art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c. co do obowiązku zapłaty kwoty 547.200 zł.

W ocenie powoda powyższa czynność S. K. z pozwaną, za którą działał drugi dłużnik powoda jest czynnością prawną dokonaną z rażącym pokrzywdzeniem powoda jako wierzyciela. Jednocześnie w/w umowa została zawarta w celu uniemożliwienia przeprowadzenia powodowi skutecznej egzekucji z majątku dłużniczki. Na skutek dokonania w/w czynności prawnej na rzecz pozwanej dłużniczka stała się bowiem całkowicie niewypłacalna względem powódki. Rzekomy dług alimentacyjny w istocie zaś nie istniał w chwili dokonania zaskarżonej czynności, a jego uznanie nastąpiło wyłącznie na potrzeby bezprawnej obrony przed toczącą się egzekucją.

(pozew, k. 2-7)

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew zarzuciła, że pozwana nie uzyskała żadnej korzyści majątkowej. S. K. nie wpłaciła dobrowolnie jakiegokolwiek kwoty na poczet zaległości alimentacyjnych, ani nie została ona wyegzekwowana w postępowaniu egzekucyjnym, które zostało zawieszona. Powód nie posiada zatem interesu prawnego w wytoczeniu powództwa, co prowadzi do konkluzji o jego przedwczesności. Ponadto, nie podlegają zaskarżeniu czynności czysto zobowiązujące, a taką jest uznanie roszczenia, jak i rozporządzenia, które następują w wykonaniu istniejącego zobowiązania. Powód nie wykazał również, że kwota alimentów była niewspółmiernie wysoka w stosunku do potrzeb pozwanej. Pozwana zaprzeczyła przy tym, by dłużniczka w jakikolwiek sposób przyczyniała się do zaspokajania potrzeb życiowych pozwanej. Ponadto pozwana nie była obecna przy zawieraniu umowy i nie знаła szczegółów dotyczących jej treści. Nie miała również wiedzy na temat zadłużenia matki.

(odpowiedź na pozew, k. 79-84)

W toku procesu, Sąd na wniosek powoda udzielił zabezpieczenia roszczeniu powoda przez zawieszenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gdyni J. T., o sygn. akt KM (...) oraz KM (...) - do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy.

(k. 174-176)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

S. K. (dłużniczka), będąc pracownikiem Przedsiębiorstwa (...) S.A. z siedzibą w T. (powoda) dokonała przywłaszczenia na szkodę powoda kwoty 129.381,23 zł. W związku z tym, w celu zabezpieczenia roszczenia powoda S. K. wystawiła weksel, który poręczył jej mąż M. K..

(okoliczności bezsporne potwierdzone dodatkowo przez dowód z zeznań wiceprezesa zarządu powoda P. G. utrwalone na nośniku CD, k. 297)

Następnie, w dniu 28 kwietnia 2010 r. pomiędzy powodem a dłużniczką zawarta została ugoda pozasądowa, w której dłużniczka oświadczyła, że jest zobowiązana do zapłaty na rzecz powoda tytułem naprawienia szkody kwoty 170.000 zł, z czego do dnia 22 kwietnia 2010 r. spłaciła na rzecz powoda kwotę 34.840,77 zł. Jednocześnie zobowiązała się spłacić pozostałą kwotę, tj. 135.159,23 zł w terminie do dnia 31 grudnia 2010 r. oraz w terminie do dnia 28 kwietnia 2010 r. ustanowić hipotekę zwykłą na nieruchomości położonej w G. przy ul. (...), stanowiącej własność dłużniczki.

Powód zobowiązał się natomiast nie występować do sądu z powództwem o zapłatę w przypadku spłaty pozostałej kwoty w ustalonym terminie.

(dowód: ugoda pozasądowa z dnia 28.04.2010 r., k. 14)

Tego samego dnia przed notariuszem K. B. w Kancelarii Notarialnej w T., dłużniczka złożyła oświadczenie o ustanowieniu hipoteki umownej zwykłej w wysokości 135.159,23 zł na rzecz powoda, na lokalu mieszkalnym stanowiącym odrębną nieruchomość, oznaczonym numerem(...), położonym w G. przy ul. (...), dla którego Sąd Rejonowy w Gdyni prowadzi księgę wieczystą nr (...), celem zabezpieczenia zapłaty przez nią odszkodowania, zgodnie z treścią w/w ugody. Dłużniczka i powód wnieśli jednocześnie od wpis w dziale czwartym w/w księgi wieczystej przedmiotowej hipoteki na rzecz powoda.

(dowód: kopia wypisu aktu notarialnego z dnia 28.04.2010 r., repertorium(...) nr (...), k. 15-16)

Ponieważ dłużniczka nie spłaciła w całości kwoty 135.159,23 zł w ustalonym terminie, powód w dniu 25 marca 2011 r. wniósł pozew do Sądu Okręgowego w Toruniu, który prawomocnym nakazem zapłaty z dnia 13 kwietnia 2011 r., wydanym w postępowaniu nakazowym w sprawie I Nc 25/11, zasądził solidarnie od S. K. oraz M. K. na rzecz powoda kwotę 94,540,46 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 17 kwietnia 2010 r. do dnia zapłaty, oraz kosztami postępowania w kwocie 4.799 zł. Następnie postanowieniem z dnia 20 czerwca 2011 r. Sąd Okręgowy w Toruniu nadał klauzulę wykonalności powyższemu tytułowi egzekucyjnemu.

(dowód: kopia nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 13.04.2010 r., k. 17-18; kopia postanowienia Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 20.06.2011 r., k. 19)

Na podstawie powyższego tytułu wykonawczego, na wniosek powoda wszczęte zostało postępowanie egzekucyjne w sprawie KM (...), przeciwko dłużniczce S. K. oraz M. K., w celu wyegzekwowania kwoty 93.340,46 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz kosztami postępowania. W tym zakresie, zgodnie z wnioskiem powoda, Komornik Sądowy dokonał zajęcia wierzytelności dłużnika należnych mu od Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w G., rachunków bankowych, a w dniu 29 lipca 2011 r. w/w nieruchomości - lokalu mieszkalnego stanowiącego własność S. K.. Dłużniczka została również wezwana do zapłaty należności pod rygorem przystąpienia do opisu i oszacowania nieruchomości.

W dniu 12 sierpnia 2011 r. dokonano także wpisu w księdze wieczystej wzmianki o toczącej się egzekucji z nieruchomości. Następnie Komornik Sądowy podał do publicznej wiadomości termin dokonania opisu i oszacowania nieruchomości, wskazując, że jej wartość została oszacowana przez biegłego na kwotę 190.900 zł (bez uwzględnienia obciążenia nieruchomości służebnością osobistą) oraz na kwotę 130.900 zł (z uwzględnieniem obciążenia nieruchomości służebnością osobistą).

(dowód: wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, k. 59-57; doręczenie korespondencji, k. 58; zajęcie wierzytelności, k. 59; zawiadomienie o zajęciu rachunku bankowego, k. 60; zawiadomienie wierzyciela o zajęciu lokalu mieszkalnego z dnia 29.07.2011 r., k. 43, 61; wezwanie do zapłaty należności, k. 62, zawiadomienie, k. 65; obwieszczenie o terminie opisu i oszacowania wraz z postanowieniem z dnia 04.05.2012 r., k. 66-67)

Podjęte czynności egzekucyjne nie doprowadziły jednak do całkowitego zaspokojenia powoda.

(bezsporne)

W dniu 7 maja 2012 r. przed notariuszem J. W. w Kancelarii Notarialnej w S., dłużniczka S. K. oraz M. K. oświadczyli, że dnia 5 marca 1996 r. zawarli w formie ustnej umowę, mocą której dłużniczka zobowiązała się do płacenia M. K. - sprawującemu zarząd osobą i majątkiem ich wspólnej córki - P. K., ur. dnia (...), od dnia 5 marca 1996 r. do dnia osiągnięcia przez córkę pełnoletności, tytułem alimentów, kwot wynoszących 2.850 zł miesięcznie na rzecz P. K.. Oświadczyli również, że dłużniczka od dnia 5 marca 1996 r. nie zapłaciła żadnej z tych kwot i że w związku z tym na dzień 7 maja 2012 r. pozostaje do zapłaty kwota z tytułu alimentów wynosząca łącznie 547.200 zł. Ponadto

oświadczyli, że dłużniczka uznała przedmiotowy dług z tytułu alimentów i jednocześnie zobowiązała się do spłaty tego długu poprzez zapłacenia kwoty wynoszącej łącznie 547.200 zł M. K., w terminie do dnia 11 maja 2012 r. W związku z tym dłużniczka oświadczyła, że poddaje się egzekucji wprost z aktu notarialnego na podstawie art. 777 § 1 pkt 4 kodeksu postępowania cywilnego, co do obowiązku zapłaty P. K. kwoty wynoszącej łącznie 547.200 zł - stanowiącej spłatę długu z tytułu alimentów za okres od dnia 5 marca 1996 r. do dnia 5 marca 2012 r. - w terminie do dnia 11 maja 2012 r. Następnie postanowieniem z dnia 12 lipca 2012 r. w/w aktowi notarialnemu nadano klauzulę wykonalności i na podstawie uzyskanego w ten sposób tytułu wykonawczego na wniosek M. K. wszczęte zostało postępowanie egzekucyjne w sprawie KM (...), przeciwko dłużniczce S. K..

W dniu 18 września 2012 r. powód otrzymał zarządzenie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Gdyni J. T. w przedmiocie przyłączenia postępowania egzekucyjnego z nieruchomości - lokalu mieszkalnego położonego w G. przy ul. (...), w sprawie KM (...) z wniosku M. K. przeciwko S. K., do postępowania egzekucyjnego z w/w nieruchomości toczącego się w sprawie KM (...) z wniosku powoda przeciwko dłużniczce.

(dowód: kopia zarządzenia w sprawie KM (...), k. 21)

S. K., w 1995 r. ukończyła Zasadniczą Szkołę Zawodową nr (...) w G. w zawodzie - kucharz i do tego czasu była zatrudniona jako uczennica - praktykantka w okresie: od dnia 1 września 1992 r. do dnia 6 czerwca 1993 r., od dnia 1 września 1993 r. do dnia 31 sierpnia 1994 r. oraz od dnia 1 września 1994 r. do dnia 26 maja 1995 r.

Po urodzeniu córki P. K., od dnia 1 lipca 2003 r. do dnia 31 października 2004 r. dłużniczka pracowała na stanowisku sprzedawcy i kierownika sklepu, a w okresie od dnia 2 listopada 2004 r. do dnia 12 marca 2005 r. na stanowisku kierownika sieci sklepów. Następnie w okresie od dnia 24 maja 2005 r. do dnia 1 kwietnia 2010 r. pracowała na stanowisku handlowca oraz przedstawiciela handlowego. W tym czasie otrzymywała wynagrodzenie oraz premie łącznie w wysokości około 1.300-3.600 zł netto miesięcznie.

Dłużniczka wraz z mężem M. K. oraz córką P. K., prowadząc wspólne gospodarstwo domowe, zamieszkiwali wspólnie w lokalu mieszkalnym przy ul. (...) w G.. S. K. osobiście zajmowała się córką, a także wraz z mężem lożyła na jej utrzymanie i dbała o zaspokojenie potrzeb córki. Dłużniczka kupowała córce ubrania i niezbędne wyposażenie szkolne oraz uiszczała składki na rzecz szkoły. Oboje rodziców czynili oszczędności na okres ferii zimowych i wakacji. Ponadto, dłużniczka przychodziła na zebrania do szkoły, w której uczyła się córka i uczestniczyła w różnych przedsięwzięciach klasy, do której należała córka. Dłużniczka była w składzie tzw. trójki klasowej, która tworzyli rodzice uczniów. Małżonkowie - S. K. i M. K. rozliczali się również wspólnie z podatku dochodowego i korzystali z ulgi na dziecko. Dłużniczka otrzymywała także zasiłek opiekuńczy na córkę i korzystała ze zwolnienia od pracy przysługującego pracownikowi wychowującemu przynajmniej jedno dziecko w wieku do 14 lat. To właśnie ona sprawowała bezpośrednią pieczę nad pozwaną, ponosząc główny ciężar jej wychowania.

(dowód: świadectwa pracy, k. 26-31; kwestionariusz osobowy, k. 32, oświadczenie, k. 33, kopia świadectwa ukończenia szkoły zasadniczej, k. 36; aneks do umowy o pracę, k. 34, 35; protokół z dnia 12.08.2011 r., k. 92-93; protokół z dnia 15.03.2013 r., k. 94; uwierzytelnione wydruki z podsystemu (...) zeznań podatkowych za lata 2006-2010 PIT-37 oraz zeznań podatkowych za lata 2011-2012 PIT-36, k. 254-271; pismo Prezydenta Miasta G. z dnia 13.03.2014 r., k. 288; zeznania świadka P. P. utrwalone na nośniku CD, k. 119; zeznania świadka E. D. utrwalone na nośniku CD, k. 154; zeznania świadka A. Z. utrwalone na nośniku CD, k. 154; zeznania świadka B. B. utrwalone na nośniku CD, k. 243; zeznania świadka A. J. utrwalone na nośniku CD, k. 297; zeznania wiceprezesa zarządu powoda P. G. utrwalone na nośniku CD, k. 297)

Przy tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd zważył co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów, przedłożonych w toku postępowania, które zasadniczo nie były kwestionowane przez strony. Dokumenty te dotyczące, w szczególności istnienia wierzytelności powoda, wyników prowadzonej egzekucji, złożenia przez dłużniczkę oświadczenia o poddaniu się egzekucji z aktu notarialnego na podstawie art. 777 § 1 pkt 4 kodeksu postępowania cywilnego, co do obowiązku zapłaty P. K. kwoty

wynoszącej łącznie 547.200 zł, przyłączenia postępowania egzekucyjnego z nieruchomości w sprawie KM (...) z wniosku M. K. przeciwko S. K. do postępowania egzekucyjnego z w/w nieruchomości toczącego się w sprawie KM (...) z wniosku powoda przeciwko dłużniczce, a także istniejących relacji pomiędzy dłużniczką a pozwaną, nie budziły wątpliwości Sądu w zakresie ich pochodzenia i treści.

Sąd uwzględnił również zeznania świadków: P. P., E. D., A. Z., B. B. oraz A. J., które są wewnętrznymi spójne i korelują z pozostałym materiałem dowodowym. Wynika zaś z nich, że dłużniczka wraz z mężem M. K. oraz córką P. K. zamieszkiwali wspólnie w lokalu mieszkalnym przy ul. (...)w G. oraz, że S. K. osobiście zajmowała się córką, a także wraz z mężem łożyła na jej utrzymanie i dbała o zaspokojenie potrzeb córki, a tym samym w sposób należyty wykonywała obowiązek alimentacyjny względem córki P. K., w tym poprzez osobiste starania o utrzymanie i wychowanie córki. Łożyła również na utrzymanie pozwanej z osiągniętych przez siebie dochodów. Wiarygodność relacji wyżej wymienionych świadków potwierdza - jak już wspomniano - pozostały materiał dowodowy, w tym zwłaszcza uwierzytelnione wydruki z podsystemu (...) zeznań podatkowych za lata 2006-2010 PIT-37 oraz zeznań podatkowych za lata 2011-2012 PIT-36, a także dokumentacja pracownicza dłużniczki. Ich treść wskazuje bowiem, że małżonkowie - S. K. i M. K. rozliczali się również wspólnie z podatku dochodowego i korzystali z ulgi na dziecko. Dłużniczka otrzymywała także zasiłek opiekuńczy na córkę i korzystała ze zwolnienia od pracy przysługującego pracownikowi wychowującemu przynajmniej jedno dziecko w wieku do 14 lat.

Ponadto, Sąd uznał za wewnętrznymi spójne i znajdujące potwierdzenie w innych dowodach, a w konsekwencji za zasługujące na wiarę, zeznania wiceprezesa zarządu powodowej spółki P. G.. P. G. przesłuchany za powodową spółkę opisał zaś okoliczności powstania wierzytelności powoda wobec (...) i czynności podjęte w celu jej wyegzekwowania, a także potwierdził fakt korzystania przez dłużniczkę ze zwolnienia od pracy w celu sprawowania opieki nad córką.

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 527 § 1 k.c., gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Z unormowania powyższego wynika, że wierzycielowi przysługuje skarga pauliańska, jeżeli kumulatywnie spełnionych jest kilka, wynikających z art. 527 k.c., przesłanek, a mianowicie:

- istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności,
- dokonanie przez dłużnika z "osobą trzecią" czynności prawnej,
- dokonanie przez dłużnika czynności "z pokrzywdzeniem wierzycieli" a zarazem takiej, z której "osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową",
- dokonanie przez dłużnika czynności "ze świadomością pokrzywdzenia",
- działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Przy tym ciężar udowodnienia wymienionych przesłanek - co do zasady - spoczywa na wierzycielu.

Przechodząc do oceny realizacji przesłanek wynikających z art. 527 k.c., w ocenie Sądu, nie ulega wątpliwości, że - jak wynika z przedłożonej kopii prawomocnego nakazu zapłaty Sądu Okręgowego w Toruniu zaopatrzonego w klauzulę wykonalności - powód dysponuje wierzytelnością wobec dłużniczki S. K..

Również, co istotne i co nie było kwestionowane przez pozwaną, do chwili obecnej, wierzytelność ta nie została w całości zaspokojona, ani dobrowolnie, ani też w drodze egzekucji.

W tym miejscu można więc stwierdzić, że została spełniona pierwsza i podstawowa przesłanka warunkująca możliwość zaskarżenia czynności prawnej dłużnika, wynikająca z treści art. 527 § 1 kc, tj., istnienie godnego ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności.

Nie ulega również wątpliwości, iż w dniu 7 maja 2012 r. przed notariuszem J. W. w Kancelarii Notarialnej w S., dłużniczka S. K. złożyła oświadczenie o poddaniu się egzekucji wprost z aktu notarialnego na podstawie art. 777 § 1 pkt 4 kodeksu postępowania cywilnego, co do obowiązku zapłaty P. K. kwoty wynoszącej łącznie 547.200 zł - stanowiącej spłatę długu z tytułu alimentów za okres od dnia 5 marca 1996 r. do dnia 5 marca 2012 r. - w terminie do dnia 11 maja 2012 r.

Zgromadzony materiał dowodowy potwierdza również, że w/w aktowi notarialnemu nadano klauzulę wykonalności i na podstawie uzyskanego w ten sposób tytułu wykonawczego na wniosek M. K. wszczęte zostało postępowanie egzekucyjne w sprawie KM (...), przeciwko dłużniczce S. K., a także, iż doszło przyłączenia postępowania egzekucyjnego z nieruchomości - lokalu mieszkalnego położonego w G. przy ul. (...), w sprawie KM (...) do postępowania egzekucyjnego z w/w nieruchomości toczącego się w sprawie KM (...) z wniosku powoda przeciwko dłużniczce.

W powyższym kontekście należy wskazać, że oświadczenie o poddaniu się egzekucji uznać można za jednostronną czynność materialnoprawną, a nie procesową. Przy tym skutki tej czynności mają charakter procesowy, powstaje bowiem tytuł egzekucyjny (zob. uzasadnienie uchwały SN z dnia 04.12.2013 r., III CZP 85/13, OSNC 2014/3/28). Przedmiotem skargi pauliańskiej mogą być zaś czynności prawne - niezależnie od tego, czy będą to czynności prawne jednostronne czy dwustronne, odpłatne czy nieodpłatne, dokonane w sposób dorozumiany lub wyraźny. Uznać zatem należy, że istnieje dokonana przez dłużnika czynność prawna, która może być przedmiotem tzw. skargi pauliańskiej, o której mowa w art. 527 § 1 k.c.

Odnosząc się z kolei do kwestii istnienia kolejnej przesłanki ochrony wierzyciela z tytułu skargi pauliańskiej, tj. pokrzywdzenia wierzyciela, a ściślej dokonania czynności z pokrzywdzeniem wierzyciela, zauważyć należy, iż dłużnicy alimentacyjni coraz częściej - ze względu na przyjętą w art. 1025 k.p.c. kolejność zaspokajania wierzyciela z kwoty uzyskanej z egzekucji, w której zasadą uprzywilejowania objęte zostały należności alimentacyjne - dobrowolnie poddają się egzekucji w akcie notarialnym, który będąc tytułem egzekucyjnym, po uzyskaniu klauzuli wykonalności zostaje przedstawiony do wykonania wyłącznie w celu pozbawienia innych wierzycieli możliwości zaspokojenia. W takim przypadku interesy innych wierzycieli mogą zostać naruszone wskutek prowadzenia egzekucji należności alimentacyjnych w następstwie dobrowolnego poddania się egzekucji w akcie notarialnym.

W konsekwencji, w judykaturze (zob. uzasadnienie uchwały SN z dnia 04.12.2013 r., III CZP 85/13, OSNC 2014/3/28) przyjmuje się, że potrzeba ochrony interesu prawnego osoby trzeciej może wystąpić w przypadku konkurencji egzekwowanych należności i konieczności zastosowania zasady pierwszeństwa zaspokojenia należności alimentacyjnych (art. 1025 § 1 pkt 2 k.p.c.). Gdy zaś egzekucja należności alimentacyjnych uniemożliwia zaspokojenie wierzytelności innego wierzyciela, może on w drodze powództwa przeciwko osobie, na której rzecz egzekwowane są należności alimentacyjne, żądać ustalenia na podstawie art. 527 i nast. k.c., że przysługuje mu prawo zaspokojenia swej wierzytelności przed egzekwowanymi należnościami alimentacyjnymi (zob. w/w uchwała SN z dnia 04.12.2013 r.; a także uchwała SN z dnia 11.10.1980 r., III CZP 37/80, OSNCP 1981, nr 4, poz. 48; uchwała z dnia 17.06.2010 r., III CZP 41/10, OSNC 2011, nr 1, poz. 5 oraz wyrok SN z dnia 14.11.2008 r., V CSK 163/08). Odpowiedź na pytanie, czy wierzycielowi w ogóle przysługuje ochrona prawna w postaci możliwości usunięcia przeszkód na drodze do wyegzekwowania jego należności pieniężnej od osoby fizycznej, może być bowiem wyłącznie twierdząca. W systemie prawnym opartym na zasadzie równości - w sensie równouprawnienia - stron, a więc także równouprawnienia wierzyciela i dłużnika, wierzyciel nie może być bezradny wobec osób, które utrudniają albo wręcz uniemożliwiają realizację jego prawem chronionego interesu w drodze realizacji nienależnej wierzytelności (zob. uzasadnienie uchwały SN z dnia 11.10.1980 r., III CZP 37/80, OSNCP 1981, nr 4, poz. 48). Środkiem prawnym, który służy wierzycielowi w sytuacji, gdy dłużnik dobrowolnie poddaje się egzekucji w akcie notarialnym i egzekucja należności alimentacyjnych uniemożliwia zaspokojenie wierzytelności innego wierzyciela, jest z kolei

skarga pauliańska. Pokrzywdzenie wierzyciela przejawia się przy tym w egzekucji należności alimentacyjnych uniemożliwiającej zaspokojenie wierzytelności innego wierzyciela ze względu na konieczność zastosowania zasady pierwszeństwa zaspokojenia należności alimentacyjnych (art. 1025 § 1 pkt 2 k.p.c.). Pokrzywdzenie oznacza bowiem niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (zob. wyrok SN z dnia 28.11.2001 r., IV CKN 525/2000, Biul. SN 2002, nr 5, s. 11; a także wyrok SN z dnia 14.02.2008 r., II CSK 503/07, LEX nr 496375) - choć wierzytelność nadal figuruje jako aktyw w majątku wierzyciela, prognozy co do jej realizacji w przyszłości ulegają pogorszeniu (wyrok SN z dnia 29.06.2004 r., II CK 367/2003, niepubl.).

Na tle powyższego zauważyć należy, że w rozpoznawanej sprawie powód wszczął przeciwko dłużniczce postępowanie egzekucyjne, które skierowane było do nieruchomości S. K., stanowiącego jedyny wartościowy składnik jej majątku. Ze względu jednak na poddanie się przez dłużniczkę egzekucji w akcie notarialnym, który będąc tytułem egzekucyjnym, po uzyskaniu klauzuli wykonalności został przedstawiony do wykonania poprzez egzekucję z w/w nieruchomości, zaspokojenie wierzytelności powoda stało się niemożliwe. Dłużniczka dobrowolnie poddała się bowiem egzekucji co do obowiązku zapłaty P. K. kwoty wynoszącej łącznie 547.200 zł - stanowiącej spłatę długu z tytułu alimentów za okres od dnia 5 marca 1996 r. do dnia 5 marca 2012 r., a więc znacznie przewyższającej wartość nieruchomości oszacowaną przez biegłego w postępowaniu egzekucyjnym. Należności alimentacyjne (zgodnie art. 1025 § 1 pkt 2 k.p.c.) korzystają zaś z zasady pierwszeństwa zaspokojenia przed wierzytelnością powoda.

Jednocześnie, zgromadzony materiał dowody wskazuje, że dłużniczka w sposób należyty wykonywała obowiązek alimentacyjny względem córki P. K. (pозwanej), w tym poprzez osobiste starania o utrzymanie i wychowanie córki. Oznacza to, że zadłużenie dłużniczki z tytułu zaległych alimentów za okres od dnia 5 marca 1996 r. do dnia 5 marca 2012 r. określone na kwotę łącznie 547.200 zł w istocie nie istniało, a co za tym idzie dłużniczka dobrowolnie poddała się egzekucji w akcie notarialnym wyłącznie w celu pozbawienia powoda możliwości zaspokojenia jego wierzytelności w związku z przyjętą w art. 1025 k.p.c. kolejnością zaspokajania wierzyciela z kwoty uzyskanej z egzekucji, w której zasadą uprzywilejowania objęte zostały należności alimentacyjne. Wniosek taki potwierdza również okoliczność, że alimenty zaległe za 16 lat w wysokości 547.200 zł byłyby w znacznej części przedawnione (zgodnie z art. 137 § 1 k.r.o. roszczenia o świadczenia alimentacyjne przedawniają się z upływem lat trzech) i płatne w zaledwie 4-dniowym terminie.

W kontekście tego, co zostało wyżej powiedziane istnieją zatem podstawy do uznania oświadczenia S. K. o poddaniu się egzekucji złożonego w akcie notarialnym z dnia 7 maja 2012 r. za czynność prawną dokonaną z pokrzywdzeniem wierzyciela.

Jednocześnie, stwierdzić należy, że na skutek przedmiotowej czynności pozwana osiągnęła korzyść majątkową polegającą na tym, że jako rzekomy wierzyciel alimentacyjny (z tytułu zaległych alimentów) w drodze oświadczenia dłużniczki o dobrowolnym poddaniu się egzekucji w akcie notarialnym, który będąc tytułem egzekucyjnym, po uzyskaniu klauzuli wykonalności został przedstawiony do wykonania, została w istocie rzeczy obdarowana.

Na gruncie dwóch pozostałych przesłanek przewidzianych w art. 527 § 1 k.c. należy zauważyć, że dla ustalenia, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli wystarcza świadomość dłużnika, że czynność prawną przez niego dokonana może spowodować dla ogółu wierzycieli niemożność zaspokojenia się. Świadomość ta musi istnieć w chwili dokonania czynności prawnej. Natomiast zamiar pokrzywdzenia wierzyciela i zła wiara dłużnika nie jest konieczna dla objęcia wierzyciela ochroną na podstawie art. 527 k.c. i n. (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 19.09.2006 r., I ACa 1021/05, LEX nr 298435; a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19.11.1997 r., I ACa 737/97, Apel.-W-wa 1998, nr 4, s. 36).

Na tym tle, ze zgromadzonego materiału dowodowego - i co nie było kwestionowane przez pozwaną - wynika, że S. K. składając w dniu 7 maja 2012 r. oświadczenie o poddaniu się egzekucji posiadała wiedzę o istnieniu wierzyciela i przysługującej mu wierzytelności objętej prawomocnym nakazem zapłaty z dnia 13 kwietnia 2011 r. Uznać również można, że miała znajomość skutków dokonanej czynności dla swego majątku w postaci skierowania na jej podstawie, po nadaniu klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu, egzekucji do majątku dłużniczki.

Powyższe pozwala zaś domniemywać, że S. K. działała ze świadomością pokrzywdzenia powoda jako wierzyciela - wiedziała, że na skutek w/w czynności prawnej możliwe będzie skierowanie egzekucji do jej majątku i że z tego powodu powód będzie miał trudności z zaspokojeniem, a w konsekwencji nastąpi jego pokrzywdzenie.

Z kolei w kontekście drugiej subiektywnej przesłanki wystąpienia ze skargą pauliańską, tj. by osoba trzecia wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o tym, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, godzi się na wstępie zauważyć, że osoba trzecia nie musi podejmować jakichkolwiek działań w kierunku pokrzywdzenia wierzyciela i nie musi porozumiewać się z dłużnikiem, aby można było uznać powyższą przesłankę za spełnioną. Naganna postawa osoby trzeciej, powodująca przejście przez nią odpowiedzialności sprowadza się bowiem do tego, że znając (rzeczywiście lub przy dołożeniu należytej staranności) charakter czynności, zdecydowała się na jej dokonanie.

Jednocześnie, co do zasady, ciężar udowodnienia omawianej przesłanki spoczywa na wierzycielu (art. 6 k.c.).

Wyjątek od tej zasady przewiduje jednak art. 527 § 3 k.c., który znajduje również zastosowanie w rozpoznawanej sprawie.

Przepis art. 527 § 3 k.c. stanowi mianowicie, że jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Ustawodawca w przepisie art. 527 § 3 k.c. ustanowił domniemanie, działające na korzyść wierzyciela występującego ze skargą pauliańską. Jeśli wykaże on, że czynność prawna dokonana przez dłużnika przyniosła korzyść majątkową osobie pozostającej w bliskim z nim stosunku, domniemywa się bowiem, iż osoba ta wiedziała o świadomym pokrzywdzeniu wierzyciela przez dłużnika. Innymi słowy, w takim przypadku wierzyciel nie musi wykazywać, że osoba trzecia wiedziała lub przy dołożeniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli - bowiem okoliczność ta jest objęta domniemaniem prawnym.

W przedmiotowej sprawie fakt istnienia bliskiego stosunku pomiędzy dłużnikiem a pozwaną w chwili dokonywania czynności prawnej (złożenia oświadczenia o poddaniu się egzekucji) nie budzi wątpliwości. Powód wykazał bowiem, że pozwana jest córką dłużniczki S. K..

Powyższe sprawia, że okoliczność posiadania przez pozwaną wiedzy, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela objęta jest domniemaniem prawnym. Zdaniem Sądu, pozwana nie udowodniła zaś, że mimo stosunku bliskości z dłużniczką, nie wiedziała o świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się o tym dowiedzieć.

W szczególności, wyjaśnić należy, że oświadczenie o poddaniu się egzekucji zostało złożone wobec M. K. jako przedstawiciela ustawowego pozwanej. Istota przedstawicielstwa wyraża się zaś w tym, że dla oceny prawnie doniosłych kwestii dotyczących dokonania czynności, a odnoszących się do osoby działającej, decydujące znaczenie mają okoliczności zachodzące po stronie przedstawiciela (zob. A. Wolter, J. Ignatowicz, K. Stefaniuk, Prawo cywilne, 2000, s. 341; a także B. Lewaszkiewicz-Petrykowska, Problem wad oświadczeń woli w czynności prawnej dokonanej przez przedstawiciela (w:) Studia z prawa cywilnego, Warszawa-Łódź 1983, s. 22 i n.). Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika zaś, że M. K. posiadał wiedzę o istnieniu wierzytelności powoda wobec S. K. oraz toczącej się przeciwko niej egzekucji.

W związku z tym stwierdzić należy, że w świetle zgromadzonego materiału dowodowego - powód - korzystając z domniemania prawnego określonego w art. 527 § 3 k.c., które nie zostało obalone - wykazał istnienie przesłanek określonych w art. 527 § 1 k.c.

W konsekwencji Sąd na podstawie art. 527 § 1 k.c. uwzględnił powództwo w całości (pkt 1 wyroku).

Sąd orzekając o kosztach procesu, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę

4.025 zł tytułem zwrotu kosztów uiszczonej opłaty stosunkowej od pozwu, kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, których wysokość ustalono na podstawie § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (pkt 2 wyroku).

Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy pozwana powinna uiścić na rzecz Skarbu Państwa nieuiszczone przez strony koszty sądowe, tymczasowo pokryte ze środków Skarbu Państwa, na które składają się koszty stawienia świadka A. J. w wysokości 163,25 zł. W konsekwencji, od pozwanej należało ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gdańsku wskazaną kwotę nieuiszczonych kosztów sądowych - na mocy art. 98 § 1 k.p.c., art. 83 ust. 2 i art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (pkt 3 wyroku).